

Svenskt bistånd till Östtimor

Kerstin Lindberg, som är utvecklingsanalytiker vid Sida för Östtimor, och Margareta Koilai, programhandläggare, talade båda i samband med kommitténs årsmöte. Kerstin berättade om Sveriges stöd till landet genom utvecklingsstrategin för 2009-2011. Fokus ligger på demokrati, utbildning och mänskliga rättigheter. Arbete pågår för att förbereda nya projekt att stödja, bland annat inom rättssystemet och till parlamentet genom UNDP. Även stöd till lokala och regionala val betalas ut via UNDP. Stödet till utbildningssektorn går via UNICEF. Sverige vill befrämja respekt för mänskliga rättigheter, bland annat genom att stödja den nya ombudsmannen på området. Enligt utvecklingsstrategin ska det årliga biståndet uppgå till 40 miljoner kronor men det har dragits ned till 30 miljoner per år i och med nedskärningarna i det svenska biståndet på grund av den finansiella krisen.

Margareta besökte Östtimor under en vecka i mars och berättade att parollen "Bye, bye Conflict – Welcome Development" syntes överallt i Dili. I staden finns det vita jeepar körda av utlänningar överallt. Ett pyrande irritationsmoment för den inhemska regeringen är den stora närvaron av utländska experter som "vet bättre" än dem hur landet ska styras. Det finns möjligheter att utveckla landet och inte minst jordbrukssektorn. Men i dagsläget är landet beroende av import till och med för sin livsmedelsförsörjning. Det illustrerades vid ett besök i en restaurang som serverade lokala rätter, men importerade ingredienserna. Kycklingen var importerad från Brasilien (!) och riset från Vietnam. Kaffet är den viktigaste grödan och Östtimor har goda inkomster från oljeexporten, men beroendet av oljan är inte problemfritt.

Utmaningar

En utmaning för landet är därför hur man ska ta hand om oljetillgångarna. Kina hjälper nu till med att bygga upp ett oljeeldat kraftverk medan Norge är av uppfattningen att det inhemska elbehovet skulle kunna till-

godoses med vattenkraft. En oberoende anti-korruptionskommissionär utnämndes i mars och i samband med detta talades det mycket om den existerande växande korruptionen och de risker denna medför.

Endast 9% av statsbudgeten går till utbildning medan motsvarande siffra i grannländerna är cirka 20% (Thailand och Malaysia 25%). Östtimor har för närvarande endast ett litet antal högutbildade människor. UNICEF beräknar att 30-40% av grundskolebarnen inte går i skola och att endast 54% av befolkningen är litterat. Av barnen skriver 74% in sig i skolan, men bara hälften fullföljer studierna och cirka 40% börjar skolan i tid. Det är fler flickor än pojkar som inte studerar klart. I skolorna är pojkarna också mer aktiva än flickorna. Många barn i skolorna visar också påtagliga symptom på undernäring under uppväxten, vilket leder till koncentrations- och inlärningssvårigheter. Ett positivt nytt beslut är att grundutbildning för alla barn, årskurs 1-9, skall vara gratis. Men utmaningen är att 80% av alla lärare saknar formella kvalifikationer, så lärarutbildningen är viktig. 52% av befolkningen är under 15 år. Varje kvinna föder i genomsnitt sju och ett halvt barn, något som betraktas som ett problem för kvinnornas hälsa. Undersysselsättningen bland befolkningen leder i vissa fall till våld. Våld i hemmen förekommer ofta.

Under besöket diskuterades upprättandet av en National Development Plan, som ännu ej antagits, medan det däremot inte talades om försoningsprocessen. När det gäller den så omtvistade språkfrågan kom det fram att det finns ministrar som menar att tetums status måste omvärderas: en ny tendens är att betona tetum istället för portugisiska som få människor talar. Ändå är rättsväsendet baserat på portugisiska. Distriktsval ska hållas i landet för att välja befattningshavare som en del av decentraliseringen. Under presentationen visade Margareta även bilder från Östtimor.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.